

Sygn. akt XXVIII C 847/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 lipca 2021 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie, XXVIII Wydział Cywilny, w składzie:

Przewodniczący: sędzia Katarzyna Dawid – Birska

Protokolant: sekretarz sądowy Martyna Peas

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 13 lipca 2021 roku w Warszawie

sprawy z powództwa **H. M. i I. M.**

przeciwko (...) **Bank (...)** z siedzibą w W.

o zapłatę i o ustalenie ewentualnie o zapłatę i o ustalenie

I. zasądza od strony pozwanej (...) Bank (...) z siedzibą w W. łącznie na rzecz powodów H. M. i I. M. kwoty: 51 055,71 zł (pięćdziesiąt jeden tysięcy pięćdziesiąt pięć złotych i siedemdziesiąt jeden groszy) oraz 9 955,08 CHF (dziewięć tysięcy dziewięćset pięćdziesiąt pięć franków szwajcarskich i osiem centymów) – obie wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 05 marca 2021 roku do dnia zapłaty;

II. ustala, że nie istnieje pomiędzy stronami postępowania stosunek prawny, wynikający z Umowy o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 20 sierpnia 2008 roku, zawartej w dniu 25 sierpnia 2008 roku przez H. M. i I. M. z poprzednikiem prawnym strony pozwanej (...) S.A. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce z siedzibą w W.;

III. zasądza od strony pozwanej (...) Bank (...) z siedzibą w W. łącznie na rzecz powodów H. M. i I. M. kwotę 6 434 zł (sześć tysięcy czterysta trzydzieści cztery złote) tytułem zwrotu kosztów postępowania, w tym kwotę 5 400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego – wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Sygn. akt XXVIII C 847/21

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 27 lipca 2021 roku

W pozwie, złożonym w dniu 05 marca 2021 roku, powodowie H. M. i I. M. domagali się zasądzenia od strony pozwanej (...) Bank (...) z siedzibą w W., wykonującej w Polsce działalność gospodarczą w ramach oddziału (...) Bank (...) (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce z siedzibą w W. (dalej jako: „(...) Bank (...) z siedzibą w W.” lub „Bank”), na ich rzecz łącznie kwoty 51 055,71 PLN oraz kwoty 9 955,08 CHF wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz ustalenia, że Umowa o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 20 sierpnia 2008 roku, zawarta pomiędzy nimi a (...) S.A. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce, którego strona pozwana jest następcą prawnym, jest nieważna.

W razie nieuwzględnienia powyższych żądań, powodowie zgłosili roszczenie ewentualne o zasądzenie od pozwanego Banku na ich rzecz łącznie kwoty 33 419,43 PLN tytułem zwrotu korzyści majątkowej uzyskanej przez pozwanego Banku kosztem powodów bez podstawy prawnej, które to świadczenie było nienależne, wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, co stanowi różnicę pomiędzy pobraną przez pozwanego Bank od powodów kwotą tytułem spłaty przedmiotowego kredytu a kwotą należną pozwanemu Bankowi, obliczoną z

wyłączeniem zastosowania klauzul niedozwolonych. Wnieśli także o ustalenie w stosunku prawnym łączącym ich z pozwanym Bankiem na podstawie w/w Umowy o kredyt hipoteczny nie wiążą ich postanowienia § 2 ust. 1 zdanie drugie Umowy oraz § 7 ust. 4, § 9 ust. 2 i § 13 ust. 7 Regulaminu, dotyczące waloryzacji kursem waluty obcej kwoty kredytu oraz wysokości rat.

Ponadto powodowie wnieśli o zasądzenie od pozwanego Banku na ich rzecz kosztów postępowania wraz z kosztami zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powodowie wskazali, że sporna Umowa zawarta została z poprzednikiem prawnym strony pozwanej przy użyciu wzorca umownego, którego zapisów powodowie nie mogli negocjować. Podali, że kredyt został zaproponowany im jako najkorzystniejszy i najtańszy, a waluta szwajcarska przedstawiona została jako bardzo stabilna i zapewniano im, że nie występuje ryzyko kursowe. Wskazali, że skierowali do strony pozwanej reklamację, podnosząc w niej nieważność umowy oraz wzywając do zapłaty wszystkich wpłaconych środków jako świadczenia nienależnego, zaś strona pozwana pismem z dnia 18 listopada 2020 roku udzieliła odpowiedzi na reklamację, zaprzeczając, aby umowa była nieważna oraz aby zawierała klauzule abuzywne. Powodowie, dokonując analizy prawnej postanowień umownych, podnieśli, że podstawą dla stwierdzenia ich abuzywności jest przyznanie sobie przez stronę pozwaną uprawnienia do wyznaczania kursu waluty w sposób niezależny, arbitralny i jednostronny. Odnośnie dochodzonej pozewem kwoty wskazali, że obliczona została ona w oparciu o uzyskane z Banku zaświadczenie, obejmujące okres wpłat od 20 sierpnia 2008 roku do 14 grudnia 2020 roku, w którym suma wpłat wynosiła 51 055,71 PLN oraz 9 955,08 CHF. Kolejno powodowie wskazali, że przedmiotowa Umowa jest nieważna jako sprzeczna z art. 69 ustawy Prawo bankowe oraz z art. 353¹ k.c. Podali, że zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe warunki spłaty kredytu muszą być określone w umowie, przez co należy rozumieć takie ich sprecyzowanie, aby obie strony były nimi związane. Nie jest zatem dopuszczalne, aby postanowienia umowne mogły ulec dowolnej zmianie w uzależnieniu od jednej tylko strony. Takie uprawnienie – zdaniem powodów – powoduje, że brak jest uzgodnienia pomiędzy stronami umowy. Zarzucili, że w przedmiotowej Umowie strony nie uzgodniły spłaty kredytu a więc świadczenie nie zostało określone, a zatem nie można mówić o skutecznie zawartej umowie. Zarzucili także, iż w Umowie strona pozwana ukryła prowizję od udzielonego kredytu przez stosowanie do rozliczeń dwóch kursów: kupna dla wyliczenia wysokości zobowiązania oraz sprzedaży dla wyliczenia wysokości spłaty zobowiązania. Natomiast fakt nieoznaczenia prowizji w pełnej wysokości musi prowadzić do wniosku o tym, że nie zostały w umowie określone wszystkie jej konieczne elementy. Argumentując, iż postanowienia umowne są abuzywne, powodowie zwrócili uwagę na to, że zawarli przedmiotową Umowę jako konsumenci w celach niezwiązanych z działalnością gospodarczą lub zawodową. Podali, że sporne postanowienia umowne stanowią główne świadczenia stron oraz że nie są one w żadnym stopniu jednoznaczne. Wskazali, że nie są związani tymi postanowieniami umownymi a więc w umowie powstaje luka, której nie można zastąpić odpowiednimi przepisami dyspozytywnymi, co z kolei skutkuje nieważnością umowy. Ponadto powodowie zarzucili, że strona pozwana naruszyła przepis art. 2 pkt 4 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 roku o zwalczaniu nieuczciwych praktyk rynkowych. Powodowie podnieśli, że mają interes prawny w żądaniu ustalenia nieważności umowy lub niezwiązania stron postanowieniami abuzywnymi, gdyż przez samo uwzględnienie roszczenia o zapłatę nie uzyskają pełnej ochrony swoich praw. Jako podstawę prawną roszczenia o zapłatę wskazali art. 405 k.c. i art. 410 § 1 i § 2 k.c. (k. 3 – 48 – pozew).

W odpowiedzi na pozew strona pozwana (...) Bank (...) z siedzibą w W. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powodów kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego oraz kosztów opłaty skarbowej od pełnomocnictwa, według norm przepisanych.

Uzasadniając swoje stanowisko, strona pozwana wskazała, że łącząca strony umowa jest ważna i skuteczna, a jej postanowienia nie są sprzeczne z prawem, zasadami współzycia społecznego, ani z naturą stosunku prawnego, w szczególności w umowie wskazano zarówno kwotę, jak i walutę udzielonego kredytu. Zaprzeczyła jakoby kształtowała wysokość kursów kupna i sprzedaży w sposób dowolny oraz jakoby miało dojść z jej strony do zastosowania nieuczciwych praktyk rynkowych. Podniosła, że w chwili zawarcia umowy nie istniały regulacje prawne dotyczące ustalania kursów walut oraz że powodowie podpisali „Oświadczenie wnioskodawcy związane z ubieganiem się o kredyt

hipoteczny indeksowany do waluty obcej”, stanowiące załącznik do wniosku kredytowego. Podała, że od lipca 2009 roku istniała możliwość zmiany sposobu spłaty kredytu poprzez zmianę waluty spłaty kredytu oraz że w dniu 23 października 2015 roku strony zawarły aneks do umowy i powodowie zaczęli spłacać kredyt w walucie CHF. Dodała, że Regulamin, będący integralną częścią umowy, podlegał zmianom na przestrzeni czasu obowiązywania umowy oraz że w jego § 15 ust. 8 – obowiązującym od kwietnia 2009 roku – wskazano, że kursy walut obcych ustalane są przy uwzględnieniu: średnich kursów walut ogłaszanych przez NBP, bieżącej sytuacji na rynku walutowym, aktualnej pozycji walutowej banku, przewidywań kierunku zmiany kursów oraz że zasady te były stosowane jednolicie względem wszystkich klientów. Kolejno zarzucono, że powodowie nie mają interesu prawnego w zakresie powództwa o ustalenie, skoro mogą zgłosić roszczenie dalej idące. Podniesiono, że przepis art. 12 ust. 1 pkt 4 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym nie daje podstawy do żądania stwierdzenia nieważności umowy. Odnosząc się do zarzutów dotyczących abuzywności postanowień umowy, wskazano, że postanowienia te zostały indywidualnie uzgodnione, Bank wypełnił obowiązek informacyjny, klauzula przeliczeniowa zgodna jest z dobrymi obyczajami, postanowienia te są transparentne oraz że brak jest podstaw do przekształcenia umowy w kredyt złotowy, gdyż istnieje możliwość zastąpienia postanowień abuzywnych średnim kursem NBP. Dodano także, iż wskutek zawarcia aneksu do umowy, od chwili jego zawarcia nie było już odesłań do tabeli kursów. Strona pozwana podniosła także zarzut przedawnienia roszczeń dochodzonych przez powodów oraz na wypadek uwzględnienia roszczeń powodów – zarzut zatrzymania (k. 177 – 199 – odpowiedź na pozew).

Na rozprawie w dniu 13 lipca 2021 roku, bezpośrednio poprzedzającej ogłoszenie wyroku w sprawie, strony podtrzymały powyższe stanowiska procesowe (k. 324 – protokół z rozprawy z dnia 13 lipca 2021 roku).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 25 lipca 2008 roku małżonkowie H. M. oraz I. M. wypełnili, sporządzony na formularzu Banku, druk „Wniosku o kredyt hipoteczny”, który następnie został złożony do (...) S.A. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce z siedzibą w W. (dalej też jako „Bank”). Jako wnioskowaną kwotę kredytu wskazali 100 000 PLN a jako walutę kredytu z dwóch wariantów „PLN” i „CHF” zaznaczyli kwadrat przy „CHF”. Jako cel kredytu zaznaczyli „modernizacja (remont, rozbudowa, adaptacja)” oraz wskazali okres kredytowania 300 miesięcy. Zaznaczyli, że wypłata kredytu ma nastąpić w transzach.

We wniosku wskazano, że H. M. ma wykształcenie średnie oraz jest zatrudniony w Komendzie Powiatowej Policji w P. na stanowisku policjanta, zaś I. M. ma wykształcenie średnie i nie pracuje.

(dowód: k. 204 – 206 – kserokopia Wniosku o kredyt hipoteczny)

H. M. i I. M. podpisali, stanowiące załącznik do powyższego wniosku, sporządzone przez Bank na druku, „Oświadczenie Wnioskodawcy związane z ubieganiem się o kredyt hipoteczny indeksowany do waluty obcej”. W treści tego druku wskazano m.in. że wnioskodawca został zapoznany przez pracownika Banku z kwestią ryzyka kursowego w przypadku udzielenia kredytu indeksowanego do waluty obcej oraz że rezygnuje z możliwości zaciągnięcia kredytu w złotych i dokonuje wyboru zaciągnięcia kredytu indeksowanego do waluty obcej a także iż jest świadomy, że ponosi ryzyko kursowe związane z wahaniami kursów waluty, do której indeksowany jest kredyt oraz że ryzyko kursowe ma wpływ na wysokość zobowiązania względem Banku i na wysokość rat spłaty kredytu.

(dowód: k. 208 – kserokopia Oświadczenia Wnioskodawcy związanego z ubieganiem się o kredyt hipoteczny indeksowany do waluty obcej)

W dniu 19 sierpnia 2008 roku Bank wydał decyzję kredytową w przedmiocie powyższego wniosku kredytowego, określając jej warunki.

(dowód: k. 212 – kserokopia decyzji kredytowej)

W dniu 25 sierpnia 2008 roku H. M. i I. M. oraz (...) S.A. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce z siedzibą w W. podpisali, sporządzoną w dniu 20 sierpnia 2008 roku, Umowę o kredyt hipoteczny nr (...) (dalej też jako „Umowa”).

Zgodnie z § 1 ust. 1 Umowy Bank miał udzielić Kredytobiorcy kredytu w kwocie, na cel i na warunkach określonych w Umowie, zaś Kredytobiorca zobowiązał się do korzystania z kredytu na warunkach określonych w Umowie i Regulaminie oraz zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami, opłatami, prowizjami i innymi kosztami w terminach spłaty określonych w Umowie.

Stosownie do § 2 ust. 1 Umowy Bank zobowiązał się oddać do dyspozycji Kredytobiorcy kwotę w wysokości 100 000,00 zł a kredyt miał być indeksowany do waluty obcej CHF. § 2 ust. 2 Umowy stanowił, że kredyt miał być przeznaczony na budowę domu systemem gospodarczym, zaś § 2 ust. 3 Umowy – że okres kredytowania miał wynosić 300 miesięcy.

Zgodnie z § 3 ust. 1 i 2 Umowy kredyt miał być oprocentowany według zmiennej stopy procentowej, która na dzień sporządzenia Umowy wynosiła 4,04167 % w stosunku rocznym a zmienna stopa procentowa miała być ustalana jako suma stopy referencyjnej LIBOR 3M (CHF) oraz stałej marży Banku w wysokości 1,30 punktów procentowych.

§ 5 ust. 1 Umowy stanowił, że wypłata kredytu miała być realizowana w transzach.

W § 7 Umowy ustanowiono zabezpieczenia spłaty kredytu w postaci: pierwszej hipoteki kaucyjnej do kwoty 200 000,00 zł, ustanowionej na rzecz Banku na nieruchomości, stanowiącej własność Kredytobiorców oraz cesji praw na rzecz Banku z polisy ubezpieczenia tej nieruchomości od ognia i innych zdarzeń losowych.

W § 15 ust. 1 Umowy wskazano, że w zakresie nieuregulowanym Umową zastosowanie mają postanowienia Regulaminu.

(dowód: k. 63 – 67, k. 214 – 216v – Umowa o kredyt hipoteczny nr (...))

W § 4 ust. 1 Regulaminu kredytu hipotecznego udzielonego przez (...) (dalej jako „Regulamin”) wskazano, iż kredyt udzielany jest w złotych. Na wniosek Wnioskodawcy Bank miał udzielić kredytu indeksowanego do waluty obcej. W przypadku kredytu indeksowanego do waluty obcej Wnioskodawca miał wnioskować o kwotę kredytu wyrażoną w złotych, z zaznaczeniem, iż wniosek dotyczy kredytu indeksowanego do waluty obcej.

Zgodnie z § 7 ust. 4 Regulaminu w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej, wypłata kredytu miała nastąpić w złotych według kursu nie niższego niż kurs kupna zgodnie z Tabelą obowiązującą w momencie wypłaty środków z kredytu. W przypadku wypłaty kredytu w transzach, stosowany miał być kurs nie niższy niż kurs kupna zgodnie z Tabelą obowiązującą w momencie wypłaty poszczególnych transz. Saldo zadłużenia z tytułu kredytu miało być wyrażane w walucie obcej i obliczane według kursu stosowanego przy uruchomieniu kredytu. W przypadku wypłaty kredytu w transzach, saldo zadłużenia z tytułu kredytu obliczane miało być według kursów stosowanych przy wypłacie poszczególnych transz. Aktualne saldo zadłużenia w walucie kredytu Kredytobiorca miał otrzymywać listownie.

Stosownie do § 9 ust. 1 Regulaminu raty spłaty kredytu miały być pobierane z rachunku bankowego Kredytobiorcy, prowadzonego w złotych, wskazanego w Umowie. Zgodnie z § 9 ust. 2 pkt 1 Regulaminu w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej raty kredytu podlegające spłacie wyrażone miały być w walucie obcej i w dniu wymagalności raty kredytu pobierane z rachunku bankowego, według kursu sprzedaży zgodnie z Tabelą obowiązującą w Banku na koniec dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu.

W § 2 pkt 12 Regulaminu wskazano, że przez użyte w Regulaminie pojęcie „Tabela” rozumieć należy Tabelę kursów walut obcych obowiązującą w Banku.

Zgodnie z § 13 ust. 7 Regulaminu w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej, wcześniejsza spłata dokonywana miała być w oparciu o kurs sprzedaży zgodnie z Tabelą obowiązującą w Banku w momencie realizacji dyspozycji.

Stosownie do § 21 ust. 3 Regulaminu w przypadku postawienia kredytu indeksowanego do waluty obcej w stan wymagalności, Bank miał dokonać zamiany waluty kredytu na złote według kursu sprzedaży zgodnie z aktualną Tabelą obowiązującą w Banku.

(dowód: k. 80 – 88, k. 217 – 221 – Regulamin kredytu hipotecznego udzielanego przez (...))

W wykonaniu powyższej Umowy Bank wypłacił Kredytobiorcom kwotę kredytu w dwóch transzach:

- w dniu 05 września 2008 roku – kwotę 70 000 zł,

- w dniu 25 lutego 2009 roku – kwotę 30 000 zł.

W okresie od 05 września 2008 roku do 04 grudnia 2020 roku Kredytobiorcy w związku z w/w Umową spłacili na rzecz Banku łącznie 51 055,91 zł oraz 9 955,16 CHF.

W dniu spłaty pierwszej raty kredytu kurs CHF z Tabeli Banku wynosił 2,2206 zł.

(dowód: k. 69 – 79, k. 93 – 98 – zaświadczenie Banku z dnia 15 grudnia 2020 roku)

W dniu 23 października 2015 roku H. M. i I. M. zawarli z Bankiem, sporządzony w dniu 01 października 2015 roku, Aneks nr 1 do Umowy o kredyt hipoteczny. W jego preambule wskazano, że (...) Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wstąpiła z mocy prawa na podstawie art. 494 § 1 k.s.h. z dniem połączenia we wszystkie prawa i obowiązki (...) Spółka Akcyjna. Natomiast (...) Spółka Akcyjna powstała w trybie przewidzianym w art. 42a ust. 1 ustawy Prawo bankowe, poprzez wniesienie tytułem wkładu niepieniężnego wszystkich składników majątkowych polskiego oddziału (...) S.A. z siedzibą w A., Grecja (tj. (...) S.A. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce) przeznaczonych do prowadzenia działalności przez Oddział. Podano, że z dniem 19 września 2011 roku (...) Spółka Akcyjna jako bank krajowy wstąpiła z mocy prawa we wszystkie prawa i obowiązki (...) S.A. związane z działalnością Oddziału, w tym w prawa i obowiązki wynikające z Umów. Oddział natomiast z urzędu został wykreślony z rejestru przedsiębiorców.

W § 1 ust. 1 Aneksu wskazano, że spłata udzielonego Kredytobiorcy kredytu indeksowanego do waluty obcej, następować będzie w walucie obcej CHF, do której kredyt jest indeksowany.

(dowód: k. 229 – 230 – kserokopia Aneksu nr 1 do Umowy)

Umowa o kredyt hipoteczny nr (...) została zawarta w celu sfinansowania przez Kredytobiorców kosztów remontu i rozbudowy domu. Kredytobiorcy chcieli uzyskać kredyt w kwocie 100 000 zł. Zostali poinformowani przez pracownika Banku, iż nie mają możliwości zaciągnięcia zobowiązania kredytowego w walucie PLN oraz że aby uzyskać kwotę kredytu, jakiej potrzebują, musieliby wziąć kredyt przeliczony do waluty CHF. Pracownica Banku zapewniała Kredytobiorców, że zmiany kursów CHF będą nieznaczne i nieodczuwalne dla nich oraz że w ostatnich latach kurs CHF był stabilny.

W chwili zawierania Umowy ani H. M. ani I. M. nie prowadzili działalności gospodarczej. Istniał między nimi ustrój wspólności majątkowej małżeńskiej.

O tym, że Umowa może zawierać postanowienia abuzywne Kredytobiorcy dowiedzieli się w sierpniu 2020 roku, kiedy udali się po poradę prawną do adwokata.

(dowód: k. 320 – 323 – zeznania powodów H. M. i I. M.)

Pismem z dnia 12 listopada 2020 roku H. M. i I. M. skierowali do Banku (...) wraz z wezwaniem do zapłaty”. W piśmie tym wskazali, że Umowa z dnia 20 sierpnia 2008 roku jest nieważna i w związku z tym wezwali Bank do zwrotu wszelkich dotychczas dokonanych wpłat w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania.

(dowód: k. 99 – 109 – Reklamacja z wezwaniem do zapłaty z dnia 12 listopada 2020 roku)

W odpowiedzi na powyższe pismo Bank pismem z dnia 18 listopada 2020 roku poinformował Kredytobiorców, że nie odnajduje podstaw do uznania ich roszczeń i oddala je w całości.

(dowód: k. 109 – 111 – pismo Banku z dnia 18 listopada 2020 roku)

(...) Bank (...) z siedzibą w W. jest następcą prawnym (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W..

Do chwili zamknięcia rozprawy Bank nie zapłacił H. M. i I. M. żądanych przez nich kwot.

W dniu zamknięcia rozprawy w niniejszej sprawie średni kurs CHF, publikowany przez NBP, wynosił 4,2087 PLN.

(okoliczności bezsporne)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wskazanych w jego opisie dowodów z dokumentów, kserokopii dokumentów oraz z zeznań powodów. Dowody z dokumentów Sąd ocenił jako wiarygodne. Strony postępowania nie kwestionowały, że oświadczenia w nich zawarte zostały złożone przez osoby, które podpisały te dokumenty. Nie podważały ich prawdziwości i autentyczności. Sąd nie miał podstaw, aby z urzędu powziąć wątpliwości odnośnie ich wiarygodności i mocy dowodowej. Zeznania powodów H. M. oraz I. M. Sąd ocenił jako spójne, logiczne i rzeczowe. Znalazły one potwierdzenie w dowodach z dokumentów.

Podstawę ustaleń faktycznych stanowiły także same twierdzenia stron o okolicznościach faktycznych sprawy. W zakresie, w jakim druga strona je przyznała lub im nie zaprzeczyła, uznać należało je za bezsporne (art. 229 – 230 k.p.c.).

Na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. Sąd pominął dowody: z opinii prywatnej z dnia 26 lutego 2021 roku z załącznikami; z opinii biegłego sądowego do spraw rachunkowości i finansów – zgłoszone w pozwie oraz z zeznań świadków A. S. i D. M., z opinii biegłego sądowego z dziedziny finansów i bankowości oraz rachunkowości oraz z dokumentów, wymienionych jako Załączniki nr 16 – 21 do odpowiedzi na pozew – zgłoszone w odpowiedzi na pozew (k. 324). Sąd uznał, że wymienione dowody nie mają znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Irrelevantne w niniejszej sprawie są bowiem ustalenia dotyczące sposobu pozyskiwania przez pozwanego Bank środków pieniężnych na potrzeby finansowania udzielanych kredytów indeksowanych do CHF oraz sposobu księgowania kredytów w ewidencji Banku. Dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy nie miało także znaczenia, czy pozwany Bank posiadał jakieś wewnętrzne regulacje dotyczące sposobu ustalania kursów waluty w Tabeli Kursów, skoro poza sporem było, iż w umowie ustalenia takie nie zostały zawarte, a więc brak było w tym zakresie ustaleń wiążących strony postępowania. W niniejszej sprawie istotna była treść łączącej strony Umowy, a nie mechanizmy finansowe dotyczące udzielonego kredytu, stosowane przez pozwanego Bank. Odnośnie dowodu z zeznań świadków, Sąd miał także na uwadze, iż nie brali oni udziału w zawieraniu przedmiotowej Umowy z powodami, a więc ich zeznania dotyczyć mogłyby jedynie opisanie ogólnie przyjętej przez Bank procedury zawierania umów kredytu hipotecznego, zaś ustalenia te nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Odnośnie zaś dowodów z opinii biegłych sądowych, zgłoszonych przez obie strony postępowania, to – wobec oceny przedmiotowej Umowy dokonanej w dalszej części uzasadnienia – fakty, które miały być wykazane tymi dowodami, nie miały także znaczenia dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie. Natomiast dowód z opinii prywatnej, sporządzonej na zlecenie powodów, został pominięty z tego powodu, że stanowił dokument prywatny, który został zakwestionowany przez stronę pozwaną, zaś w zakresie wyliczenia nadpłaty – także z tego względu, iż wyliczenia te nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie. Dodać należy przy tym, iż kwoty wpłat dokonanych przez powodów na rzecz strony pozwanej mogły zostać ustalone na podstawie niekwestionowanego przez obie strony postępowania dokumentu w postaci zaświadczenia, wystawionego przez pozwanego Bank.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na zasługiwało w całości.

Na wstępie wskazać należy, iż do analizowanej Umowy mają zastosowanie przepisy ustawy Prawo bankowe. Zgodnie zaś z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku – Prawo bankowe (Dz.U z 2002 roku, Nr 72, poz. 665, t.j. z późn. zm.) (dalej też jako „UPrB”) – w brzmieniu obowiązującym w dniu zawarcia spornej Umowy – przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Stosownie do art. 69 ust. 2 cytowanej ustawy umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: strony umowy, kwotę i walutę kredytu, cel, na który kredyt został udzielony, zasady i termin spłaty kredytu, wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Z powyższego wynika zatem, że umowa kredytu jest umową nazwaną, dwustronnie zobowiązującą. Na jej podstawie bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji drugiej strony – kredytobiorcy kwotę środków pieniężnych (kwotę kredytu), a kredytobiorca zobowiązuje się zwrócić kwotę wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami. Uprawnienie kredytobiorcy polega na tym, że może domagać się od banku wypłaty kredytu a obowiązek polega na tym, że ma zwrócić wypłaconą mu kwotę wraz z odsetkami. Umowa kredytu jest umową odpłatną, gdyż na kredytobiorcę nakłada obowiązek zapłacenia bankowi odsetek oraz prowizji, które mają charakter wynagrodzenia za korzystanie ze środków pieniężnych banku. Ponadto jest to umowa konsensualna, czyli dochodzi do skutku w wyniku samego uzgodnienia przez strony jej podstawowych postanowień. Przedmiotem kredytu musi być określona kwota pieniężna. W umowie muszą być także określone zasady spłaty sumy kredytu.

Ponadto wskazać należy, iż sporna Umowa o kredyt hipoteczny została zawarta przed zmianą ustawy Prawo bankowe, dokonaną ustawą z dnia 29 lipca 2011 roku (Dz.U. z 2011 roku, Nr 165, poz. 984), na mocy której dodano art. 69 ust. 2 pkt 4a UPrB, zgodnie z którym w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, umowa kredytu powinna zawierać szczegółowe zasady określenia sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo - odsetkowych oraz zasady przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu. Ustawa ta wprowadziła także uregulowanie, zawarte w art. 69 ust. 3 zdanie 1 UPrB, zgodnie z którym w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kapitałowo – odsetkowych bezpośrednio w tej walucie oraz dokonać przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w tej walucie.

Powyższe nie stanowi ustawowej definicji kredytu indeksowanego lub denominowanego. Przyjmuje się jednak, że kredyt denominowany lub indeksowany do waluty obcej to kredyt udzielony w złotych polskich, którego kwota jest odnoszona do waluty obcej. Kredyt taki jest kredytem złotowym, z tym, że na skutek denominacji lub indeksacji, saldo kredytu wyrażane jest w walucie obcej, do której kredyt został denominowany lub indeksowany. Kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kredytu bądź w walucie, do której kredyt został denominowany lub indeksowany bądź w walucie polskiej, po przeliczeniu raty wyrażonej w walucie. Wypłata kredytu indeksowanego lub denominowanego do waluty obcej następuje w złotych polskich, zaś operacja z walutą obcą dokonywana jest jedynie „na papierze” dla celów księgowych, do faktycznego przekazania wartości dewizowych nie dochodzi. Do faktycznego obrotu dewizowego dochodzi dopiero wówczas, gdy strony uzgodnią, że spłata kredytu przez kredytobiorcę następować będzie w walucie, do której kredyt indeksowano lub denominowano.

Mając powyższe na uwadze dokonać należy rozróżnienia pomiędzy kredytem indeksowanym do waluty obcej a kredytem czysto walutowym. W przeciwieństwie do kredytu indeksowanego, kredyt walutowy to kredyt udzielony w innej niż PLN walucie, a zatem również w tej walucie wypłacany i spłacany. W niniejszej sprawie z uwagi na to, iż środki finansowe zostały wypłacone powodom w walucie polskiej i w takiej też walucie powodomie początkowo spłacali raty kapitałowo – odsetkowe z całą pewnością należy mówić o kredycie indeksowanym, nie zaś kredycie walutowym.

Na PLN jako na walutę kredytu wskazuje także waluta zabezpieczeń ustanowionych w § 7 Umowy w PLN. Zgodnie z art. 68 ustawy o księgach wieczystych i hipotece (t.j. Dz.U. z 2001 roku, Nr 124, poz. 1361) – w brzmieniu obowiązującym na datę zawarcia analizowanej Umowy – hipoteka zabezpiecza jedynie wierzytelności pieniężne i może być wyrażona tylko w oznaczonej sumie pieniężnej. Jeżeli wierzytelność zgodnie z prawem została wyrażona w innym pieniądzu niż pieniądz polski, hipotekę wyraża się w tym innym pieniądzu. Gdyby zatem wierzytelność – czyli kredyt – była wyrażona w CHF, również hipoteka powinna zostać wyrażona w CHF.

Postanowienia Regulaminu, stanowiącego integralną część spornej Umowy, także przemawiają za przyjęciem, że kredyt udzielony powodom był kredytem złotowym. Wskazano w nim m.in. że kredyt udzielany jest w złotych (§ 4 ust. 1). Stosownie zaś do § 21 ust. 3 Regulaminu w przypadku postawienia kredytu indeksowanego do waluty obcej w stan wymagalności, Bank miał dokonać zamiany waluty kredytu na złote według kursu sprzedaży zgodnie z aktualną Tabelą obowiązującą w Banku. Ponadto zgodnie z § 17 Regulaminu suma zabezpieczeń miała być wyrażona w PLN. Powyższe postanowienia Regulaminu również potwierdzają, że indeksacja była jedynie mechanizmem przeliczeniowym, nie czyniąc z tego kredytu stricte walutowego kredytu. Należy stwierdzić, iż nadal był to kredyt złotowy.

Podkreślić należy, iż zastosowany w Umowie mechanizm indeksacji nie zmieniał kwoty i waluty kredytu, wyrażonej w PLN, a stanowił on jedynie klauzulę przeliczeniową, mocą której strony ustaliły, że zobowiązanie wyrażone w walucie polskiej w dniu uruchomienia kredytu, a zatem z chwilą wykonania zobowiązania Banku do wypłaty kredytu (co nastąpić miało w PLN), miało zostać przeliczone na walutę obcą – na CHF, Kredytobiorca zobowiązany był do dokonania spłaty kredytu – przy czym wysokość rat, uiszczanych w PLN, obliczona miała być według kursu CHF.

Zgodnie z jednolitą linią orzecznictwa Sądu Najwyższego, przed wejściem w życie w/w ustawy z dnia 29 lipca 2011 roku, tzw. „ustawy antyspreadowej”, dopuszczalne było na zasadzie swobody umów zaciągnięcie zobowiązania kredytowego w walucie obcej z równoczesnym zastrzeżeniem, że wypłata i spłata kredytu będzie dokonywana w walucie krajowej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 25 marca 2011 roku, IV CSK 377/10; z dnia 29 kwietnia 2015 roku, V CSK 445/14; z dnia 22 stycznia 2016 roku, I CSK 1049/14; z dnia 27 lutego 2019 roku, II CSK 19/18 oraz z dnia 11 grudnia 2019 roku, V CSK 382/18). Argumentem przemawiającym za dopuszczalnością zawierania umów o kredyt indeksowany do waluty obcej przed wejściem w życie w/w ustawy nowelizującej było właśnie wprowadzenie do ustawy Prawo bankowe przepisu dotyczącego kredytów indeksowanych do waluty innej niż polska. Racjonalny ustawodawca nie wprowadziłby bowiem do porządku prawnego umowy, co do której zachodzą przesłanki do ustalenia jej nieważności.

Umowa kredytu indeksowanego, przewidującego spread walutowy, mieściła się zatem w konstrukcji ogólnej umowy kredytu bankowego i stanowiła jej możliwy wariant (art. 353¹ k.c. w związku z art. 69 UPrB).

Mając powyższe na uwadze, stwierdzić należało, iż niezasadny okazał się zarzut powodów dotyczący naruszenia art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe.

Powodowie podnieśli, że w spornej Umowie nie zostały określone warunki spłaty a więc brak jest uzgodnienia w tym przedmiocie pomiędzy stronami umowy i dlatego nie można mówić o skutecznie zawartej umowie.

Przedmiotowa Umowa w § 2 ust. 1 przewidywała, że Bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji Kredytobiorcy kwotę w wysokości 100 000,00 zł oraz że kredyt jest indeksowany do waluty obcej CHF. Zgodnie natomiast z § 7 ust. 4 zdanie pierwsze Regulaminu w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej, wypłata kredytu miała nastąpić w złotych według kursu nie niższego niż kurs kupna zgodnie z Tabelą obowiązującą w momencie wypłaty środków z kredytu. Stosownie do § 9 ust. 2 pkt 1 Regulaminu w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej raty kredytu podlegające spłacie wyrażone miały być w walucie obcej i w dniu wymagalności raty kredytu pobierane z rachunku bankowego, według kursu sprzedaży zgodnie z Tabelą obowiązującą w Banku na koniec dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu.

Zgodnie zatem z postanowieniami przedmiotowej Umowy, kredyt był wypłacony w złotych polskich, indeksowany kursem innej waluty – CHF. Natomiast z walutą CHF powiązana była inna stopa referencyjna niż dla PLN, tj. nie WIBOR, lecz LIBOR. Kwota wypłacona powodom w PLN zgodnie z Umową w momencie wypłaty środków z kredytu miała być przeliczona na CHF według kursu kupna CHF określonego w Tabeli obowiązującej w Banku. Wysokość rat kapitałowo – odsetkowych miała zaś być ustalana z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF zgodnie z Tabelą obowiązującą w Banku na koniec dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu.

Mając na uwadze treść powyższych postanowień umownych, stwierdzić należało, iż zarzut powodów, że w powyższej Umowie nie określono warunków spłaty kredytu, nie jest trafny. W Umowie strony uzgodniły, że saldo kredytu będzie określone w CHF, tj. że wartość wypłaconej w PLN kwoty zostanie przeliczona na CHF według kursu nie niższego niż kurs kupna zgodnie z Tabelą obowiązującą w momencie wypłaty środków z kredytu, natomiast do ustalenia wysokości spłacanych rat kredytu zastosowanie miał mieć kurs sprzedaży zgodnie z Tabelą obowiązującą w Banku na koniec dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu. Wbrew zatem twierdzeniom powodów w przedmiotowej Umowie określone zostały warunki spłaty.

W ocenie Sądu, samo wprowadzenie do Umowy postanowienia przewidującego mechanizm indeksacji – z wyżej wskazanych już względów – nie było sprzeczne z treścią art. 69 ust. 1 UPrB, gdyż nie naruszało zasady swobody umów, wyrażonej w art. 353¹ k.c. Natomiast inną kwestią jest sposób określenia przez pozwany Bank mechanizmu indeksacji poprzez odesłanie do kursów walut, ustalanych w Tabelach, tworzonych przez Bank, o czym będzie mowa w dalszej części uzasadnienia.

Przechodząc do kolejnego podniesionego przez powodów zarzutu, dotyczącego nieważności przedmiotowej Umowy z powodu jej sprzeczności z art. 353¹ k.c., wskazać należy, iż w ocenie Sądu, okazał się on uzasadniony.

Zgodnie z art. 353¹ k.c. strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

W uzasadnieniu uchwały z dnia 22 maja 1991 roku, w sprawie III CZP 15/91 (OSNCP 1992, nr 1, poz. 1), Sąd Najwyższy wskazał, że natura umowy gospodarczej i generowanego przez nią stosunku sprowadza się generalnie do tego, że wyraża ona i pozwala realizować interes każdej ze stron, ponieważ zaś interesy te bywają przeciwstawne, istotą umowy stanowi uzgodnienie woli stron, wyrażającej ich interesy. Zgoda obydwu stron jest oczywistym wymaganiem tak przy zawarciu umowy, jak i przy zmianach jej treści, stąd też nawet przy najdalej idących ułatwieniach w realizacji inicjatywy zmian pozostawiona jest drugiej stronie możliwość odmowy zgody na zmiany. W tym stanie rzeczy za sprzeczne z naturą umowy gospodarczej należy uznać pozostawienie w ręku jednej tylko strony możliwości dowolnej zmiany jej warunków. Sprzeczność ta występuje szczególnie wyraźnie zwłaszcza przy umowach zawieranych nie w oparciu o indywidualne pertraktacje, ale w oparciu o regulamin wydany przez profesjonalistę, skoro jest oczywiste, że zawsze jest on zainteresowany w najkorzystniejszym dla siebie ukształtowaniu regulacji masowo zawieranych umów.

Skoro zatem za sprzeczne z naturą umowy uznano pozostawienie w ręku jednej tylko strony możliwości dowolnej zmiany jej warunków, to tym bardziej uznać należy, iż sprzeczne z naturą każdej umowy jest pozostawienie już na etapie zawierania umowy wyłącznie jednej ze stron umowy możliwości ustalenia wysokości świadczenia.

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie, wyrażonym w uzasadnieniu wyroku z dnia 26 sierpnia 2020 roku, w sprawie VI ACa 801/19 – które Sąd orzekający w niniejszej sprawie podziela – zasada swobody umów nie zezwala na to, aby jedna strona, a zwłaszcza silniejsza ekonomicznie, mogła na etapie realizacji umowy kredytu narzucać drugiej stronie wymiar jej zobowiązań, szczególnie w zakresie podstawowych jej obowiązków wynikających z tej umowy.

Jeżeli zatem określenie wysokości świadczenia pozostawione zostanie wyłącznie jednej ze stron umowy, to umowa taka sprzeczna będzie z naturą zobowiązania.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, wskazać należy, iż postanowienia klauzul indeksacyjnych, w związku z przyznaniem wyłącznie Bankowi uprawnienia do ustalania kursów walut w Tabeli kursów walut obcych, dawały stronie pozwanej możliwość dowolnej i nieograniczonej żadanymi postanowieniami umownymi zmiany wysokości świadczenia. Zgodnie z § 2 ust. 1 Umowy Bank zobowiązał się oddać do dyspozycji Kredytobiorcy kwotę w wysokości 100 000,00 zł, a kredyt miał być indeksowany do waluty obcej CHF. Stosownie do § 7 ust. 4 zdanie 1 Regulaminu w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej, wypłata kredytu miała następować w złotych według kursu nie niższego niż kurs kupna zgodnie z Tabelą obowiązującą w momencie wypłaty środków z kredytu. Stosownie do § 9 ust. 2 pkt 1 Regulaminu w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej raty kredytu podlegające spłacie wyrażone miały być w walucie obcej i w dniu wymagalności raty kredytu pobierane z rachunku bankowego, według kursu sprzedaży zgodnie z Tabelą obowiązującą w Banku na koniec dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu. Wskazać należy, iż wprawdzie w § 2 pkt 12 Regulaminu wyjaśniono, że przez użyte w nim pojęcie „Tabela” rozumieć należy Tabelę kursów walut obcych obowiązującą w Banku, jednakże w żadnym postanowieniu Umowy lub Regulaminu w ogóle nie określono zasad, którymi Bank miałby kierować się, ustalając kursy walut w tworzonej przez siebie Tabeli kursów ani też nie wskazano żadnych granic w tym zakresie. Nie było zatem wiadomo, jakimi kryteriami pozwany Bank kierował się, ustalając własne kursy w tworzonej przez siebie Tabeli. Druga strona umowy (Kredytobiorcy) nie miała więc możliwości zweryfikowania tego, czy kursy walut zostały ustalone przez Bank zgodnie z zasadami, skoro zasady te nie zostały w ogóle sformułowane. Kursy te mogły więc zostać ustalone przez Bank dowolnie i bez żadnych ograniczeń. Takie ukształtowanie postanowień umownych oznaczało zatem, iż wyłącznie jednej stronie umowy przyznano nieograniczone uprawnienie do określenia wysokości kursów waluty, na podstawie których ustalone miały być zarówno kwota do wypłaty jak i wysokość podlegających spłacie rat. Prowadziło to z kolei do tego, że na etapie wykonywania umowy, to wyłącznie jedna strona umowy poprzez ustalenie kursu kupna i kursu sprzedaży walut w Tabeli mogła dokonywać w sposób nieograniczony i dowolny określenia i zmiany wysokości świadczenia drugiej strony (zarówno przy wypłacie kredytu jak i przy spłacie rat kredytu).

Na marginesie dodać należy, iż okoliczność, czy oraz w jakim zakresie pozwany Bank korzystał z możliwości dowolnej modyfikacji stosunku zobowiązaniowego poprzez określenie kwoty świadczenia, czy też stosowany przez niego kurs był kursem rynkowym, nie ma znaczenia, gdyż istotna jest okoliczność, iż w przedmiotowej Umowie w ogóle Bankowi zapewniono taką możliwość.

Mając powyższe na uwadze, stwierdzić należało, iż postanowienia przedmiotowej Umowy, dotyczące określenia mechanizmu indeksacji poprzez przyznanie wyłącznie jednej ze stron umowy możliwości dowolnego i nieograniczonego modyfikowania wysokości świadczenia, są sprzeczne z art. 353¹ k.c.

W ocenie Sądu, sprzeczność z ustawą postanowień odsyłających do Tabeli kursów walut obcych prowadzi do upadku całego mechanizmu indeksacji, gdyż bez tego odesłania nie byłoby możliwe ustalenie wysokości świadczeń stron Umowy.

Dodać również należy, iż sama świadomość stron istnienia w Umowie zapisów odsyłających do Tabeli kursów nie ma znaczenia dla oceny ważności tej Umowy pod kątem zgodności z prawem. Nieważna umowa nie staje się bowiem ważna z tego powodu, że jej strony miały świadomość istnienia zapisów, skutkujących jej nieważnością.

Zgodnie z art. 58 § 1 k.c. czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. W ocenie Sądu, w miejsce nieważnych postanowień dotyczących mechanizmu indeksacji, nie można zastosować „odpowiednich przepisów ustawy” z uwagi na ich brak.

Stosownie zaś do § 3 art. 58 k.c. jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana.

Mając powyższe na uwadze, ustalić należało, czy przedmiotowa Umowa może pozostać w mocy co do pozostałych postanowień umownych, tj. czy z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością Umowa ta i tak zostałaby przez strony zawarta.

W ocenie Sądu, przedmiotowa Umowa nie zostałaby zawarta bez postanowień dotkniętych nieważnością. Z samego stanowiska procesowego strony pozwanej wynika, że nie zgodziłaby się ona na zawarcie umowy o kredyt wypłacony w PLN z zastosowaniem stawki referencyjnej właściwej dla waluty CHF, a więc stawki LIBOR. Ponadto zwrócić należy uwagę na to, że kredyty takie (złotowe z oprocentowaniem LIBOR) – choć nie zostały zakazane przez ustawę – w praktyce nigdy nie były udzielane przez banki.

Wobec tego, że sporna Umowa nie zostałaby zawarta bez kwestionowanych postanowień umownych, dotyczących mechanizmu indeksacji, uznać należało ją za nieważną w całości.

Z uwagi na rozbieżności w doktrynie i orzecznictwie co do zasadności zarzutów dotyczących nieważności umów o kredyt indeksowany do waluty obcej z powodu sprzeczności z ustawą, w dalszej kolejności rozważyć należało także podniesione przez powodów zarzuty dotyczące abuzywności w/w postanowień umownych.

Przy założeniu, że przedmiotowa Umowa nie byłaby nieważna z wyżej podanych już względów, stwierdzić należałoby, iż postanowienia tej Umowy dotyczące mechanizmu indeksacji stanowią klauzule abuzywne i jako takie nie wiążą powodów. Przy czym – z niżej podanych względów – abuzywność ta prowadzi w konsekwencji do nieważności całej umowy.

Przepis art. 385¹ § 1 k.c. stanowi, że postanowienia umowy zawieranej z konsumentem, które nie zostały z nim indywidualnie uzgodnione, nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Nie dotyczy to jedynie postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Zgodnie z art. 385¹ § 2 k.c., zamieszczona w umowie klauzula abuzywna nie wiąże konsumenta, a strony są związane umową w pozostałym zakresie.

W ocenie Sądu, w niniejszej sprawie zostały spełnione wszystkie w/w przesłanki określone w powołanym przepisie, pozwalające uznać postanowienia łączącej strony Umowy dotyczące mechanizmu indeksacji, odsyłającego do Tabeli kursów walut obcych, za klauzule abuzywne.

Z dowodów zgromadzonych w sprawie jednoznacznie wynika, że poprzednik prawny pozwanego Banku zawarł przedmiotową Umowę w ramach prowadzonej działalności gospodarczej w zakresie czynności bankowych (art. 43¹ k.c.), natomiast powodowie zawarli ją jako konsumenci (art. 22¹ k.c.). Środki pochodzące z kredytu miały zostać przeznaczone – i faktycznie zostały przeznaczone – na remont i rozbudowę domu, służącego zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych powodów. Powodowie nie prowadzili w momencie zawarcia Umowy działalności gospodarczej. Ponadto status powodów jako konsumentów nie był kwestionowany przez pozwany Bank.

Nie budziło również wątpliwości, że postanowienia przedmiotowej Umowy, dotyczące przeliczenia kredytu (tj. salda kredytu i wysokości rat) przez odesłanie do Tabeli kursów walut obcych, nie były uzgadniane z powodami indywidualnie przed zawarciem Umowy. Nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (art. 385¹ § 3 k.c.). Przy czym należy podkreślić, że wzorce są to klauzule, opracowane przed zawarciem umowy i wprowadzane do stosunku prawnego przez jedną ze stron w ten sposób, że druga strona nie ma wpływu na ich treść. Są one zwykle opracowywane w oderwaniu od konkretnego stosunku umownego i w sposób jednolity określają one treść przyszłych umów, stąd strona która wyraziła zgodę na stosowanie wzorca nie może zmieniać jego treści według swojej woli. Ciężar dowodu, że dane postanowienie umowne zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (art. 385¹ § 4 k.c.). Natomiast strona

pozwana w niniejszej sprawie nie wykazała, aby powodowie mieli jakikolwiek wpływ na postanowienia umowne dotyczące klauzul indeksacyjnych. Samo zaakceptowanie przez powodów kwestionowanych postanowień poprzez podpisanie przedmiotowej Umowy nie oznacza, że postanowienia te zostały z nimi indywidualnie uzgodnione bądź że mieli realny wpływ na ich treść.

Kolejno wskazać należy, iż sporne postanowienia stanowią główny przedmiot umowy (por. m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z 11 grudnia 2019 roku w sprawie V CSK 382/18 i w wyroku z 04 kwietnia 2019 roku w sprawie III CSK 159/15 oraz Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z 14 marca 2019 roku w sprawie D. C-118/17 i w wyroku z 12 lutego 2014 roku w sprawie K. C.-26/13 oraz Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z 26 sierpnia 2020 roku, w sprawie VI ACa 801/19). W związku z tym ustalić należało, czy sformułowane zostały one w sposób jednoznaczny. W ocenie Sądu, postanowienia te nie spełniają tego kryterium. Na podstawie kwestionowanych postanowień umownych nie było bowiem możliwe precyzyjne określenie kwoty kredytu w CHF oraz kwoty spłaty w CHF bez odniesienia do Tabeli kursów walut obcych, tworzonej jednostronnie przez Bank. Przy czym – o czym była już mowa wyżej – kryteria, w oparciu o które Bank ustalał kursy walut, nie zostały w ogóle określone, nie wskazano także żadnej górnej granicy kursów ustalanych jednostronnie przez Bank.

W powołanym wyżej wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej jako: „Trybunał Sprawiedliwości” lub „TSUE”) w sprawie C-26/13 wskazano, że ocena tego, czy warunek umowny został wyrażony prostym i zrozumiałym językiem, powinna uwzględniać wszystkie okoliczności sprawy, w szczególności informacje udzielone konsumentowi przy zawarciu umowy oraz nie powinna ograniczać się do aspektów ściśle formalnych i językowych, a uwzględniać również konsekwencje ekonomiczne zastosowania warunku i jego ewentualny stosunek do pozostałych warunków umownych.

Mając powyższe na uwadze, rozważyć należało także, czy informacje udzielone powodom przez pozwaną Bank były wystarczające do podjęcia przez nich świadomej i rozważnej decyzji.

Zgodnie z wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości z dnia 20 września 2018 roku w sprawie C-51/17 warunki umowy powinny być wyrażone prostym i zrozumiałym językiem, co zobowiązuje instytucje finansowe do dostarczenia kredytobiorcom informacji wystarczających do podjęcia przez nich świadomych i rozważnych decyzji. Wymóg ten oznacza zatem, że warunek dotyczący ryzyka kursowego musi zostać zrozumiany przez konsumenta. Ponadto w wyroku w sprawie C-609/16, wydanym w dniu 10 czerwca 2021 roku, TSUE potwierdził wyrażane już we wcześniejszych wyrokach stanowisko, że wymogu przejrzystości warunków umownych nie można zawęzić do zrozumiałości tych warunków pod względem formalnym i gramatycznym. Ponieważ ustanowiony przez dyrektywę 93/13 system ochrony opiera się na założeniu, że konsument jest stroną słabszą niż przedsiębiorca, między innymi ze względu na stopień poinformowania, ów wymóg wyrażania warunków umownych prostym i zrozumiałym językiem, a więc wymóg przejrzystości ustanowiony w tej dyrektywie, musi podlegać wykładni rozszerzającej (wyrok TSUE z dnia 03 marca 2020 roku w sprawie C#125/18).

Wskazać należy, że Sąd Apelacyjny w Warszawie (wyrok z dnia 26 sierpnia 2020 roku, w sprawie VI ACa 801/19), że świadomość ryzyka kursowego to taki stan, w którym kredytobiorca w chwili zawierania umowy kredytu ma wiedzę, jak kształtowałoby się jego zadłużenie oraz koszty obsługi spłaty kredytu w przypadku silnej deprecjacji złotówki względem danej waluty obcej, z której kursem dany kredyt został powiązany, ale w oparciu o treść umowy kredytu, która ma zostać zawarta, a nie przez bliżej niedookreślone symulacje, które mogą być powiązane z jej treścią.

Natomiast z dowodów zgromadzonych w niniejszej sprawie nie wynika, aby poprzednik prawny strony pozwanej sprostą powyższemu obowiązkowi. Nie wynika z nich bowiem, aby Bank przed zawarciem przedmiotowej Umowy, wykonując ciężący na nim obowiązek informacyjny, przedstawił w rzetelny sposób informację o tym, że mogą wystąpić znaczne wahania kursu waluty, do której kredyt indeksowano, co może mieć znaczący wpływ na wysokość raty kredytowej. Nie przedstawiono w szczególności powodom – którzy nie uzyskiwali dochodów w walucie, do której kredyt indeksowano – symulacji rat kredytowych przy założeniu znacznego wzrostu kursu CHF. Nie przedstawiono im także – znanych przecież przez Bank – wahań kursu CHF z ostatnich lat przed zawarciem Umowy. Przy czym

wskazać należy, iż ciężar dowodu w powyższym zakresie spoczywał na stronie pozwanej, która nie przedstawiła żadnego dowodu na wykazanie faktu wywiązania się z obowiązku informacyjnego wobec powodów. Podkreślić należy, iż samo odebranie od powodów oświadczenia o tym, że są świadomi ryzyka kursowego, nie spełnia wymogu udzielenia rzetelnej i jasnej informacji w powyższym zakresie. Nie można uznać, że powodowie w oparciu o przedstawione im informacje mogli zakładać, że istnieje realne ryzyko gwałtownego i radykalnego wzrostu kursu CHF wobec waluty PLN oraz że uzyskali od Banku informacje pozwalające im ocenić, jakie konsekwencje ekonomiczne ma dla ich zobowiązania radykalny wzrost kursu waluty CHF.

W ocenie Sądu, podpisanie przez powodów sporządzonego na formularzu Banku – a więc opracowanego przez stronę pozwaną – „Oświadczenia Wnioskodawcy związanego z ubieganiem się o kredyt hipoteczny indeksowany do waluty obcej” samo przez się nie oznacza, że Bank wypełnił w sposób należyty obowiązek informacyjny. Udzielana Kredytobiorcy informacja o ryzyku kursowym powinna być jasna i zrozumiała dla niego. W taki też sposób powinien być mu przedstawiony, a w miarę potrzeby zobrazowany na przykładach (symulacjach, wykresach), mechanizm przeliczeniowy. Zawarta w powyższym formularzu informacja o ryzyku kursowym była bardzo ogólna, nieoparta żadnymi przykładami, obrazującymi w jaki sposób zmienilaby się wysokość raty kredytowej oraz saldo zadłużenia na skutek wzrostu kursu waluty, do której kredyt był indeksowany.

Gdyby powodom rzeczywiście zostało należycie wyjaśnione znaczenie zmiany kursu waluty i ponoszonego ryzyka, to założyć można, iż nie zdecydowaliby się na kredyt powiązany z kursem waluty obcej w sposób wadliwy w perspektywie jego spłacania przez kilkadziesiąt lat. Gdyby kredytujący Bank zamierzał wystarczająco poinformować kredytobiorcę będącego osobą fizyczną – konsumentem o niebezpieczeństwach wynikających z kredytu powiązanego z kursem waluty obcej, to nie proponowałby w ogóle zawierania takich umów kredytowych, zdając sobie sprawę jako profesjonalista, że umowa taka może zostać łatwo oceniona jako nieuczciwa (por. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 29 października 2019 roku w sprawie IV CSK 309/18).

Wobec uznania, że kwestionowane postanowienia umowne (§ 7 ust. 4 i § 9 ust. 2 pkt 1 Regulaminu) odnosiły się do świadczenia głównego i nie zostały sformułowane w sposób jednoznaczny, możliwe było przejście do badania kolejnych przesłanek z art. 385¹ k.c.

W ocenie Sądu, kwestionowane postanowienia umowne kształtują prawa i obowiązki powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy.

Przez rażące naruszenie interesów konsumenta należy rozumieć nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym. Natomiast działanie wbrew dobrym obyczajom (w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego) oznacza tworzenie przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową stron takiego stosunku (tak Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 22 października 2020 roku, w sprawie I ACa 709/19). Ocena zachowań w świetle dobrych obyczajów następuje najczęściej poprzez odwołanie się do takich wartości jak: szacunek wobec partnera, uczciwość, zaufanie, lojalność, rzetelność i fachowość. Postanowienia umów, które kształtują prawa i obowiązki konsumenta, nie pozwalając na realizację tych wartości, uznawane są za sprzeczne z dobrymi obyczajami. Postanowienie umowne jest sprzeczne z dobrymi obyczajami, gdy można rozsądnie założyć, że kontrahent konsumenta, traktujący go w sposób sprawiedliwy i słuszny i uwzględniający jego prawnie uzasadnione roszczenia, nie mógłby racjonalnie się spodziewać, że konsument zaakceptowałby w ramach negocjacji klauzulę będącą źródłem braku równowagi stron (por. wyroki Sądu Najwyższego z 15 stycznia 2016 roku w sprawie I CSK 125/15 i z 04 kwietnia 2019 roku w sprawie III C 159/17).

Sąd orzekający w niniejszym składzie w pełni podziela ugruntowany już w orzecznictwie pogląd, iż niejasny i niepoddający się weryfikacji mechanizm ustalania przez bank kursów waluty, pozostawiający bankowi swobodę, jest w sposób oczywisty sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta, a klauzula, która nie zawiera jednoznacznej treści i przez to pozwala na pełną swobodę decyzyjną przedsiębiorcy w kwestii bardzo istotnej dla konsumenta, dotyczącej kosztów kredytu, jest klauzulą niedozwoloną (tak m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z 04 kwietnia 2019 roku w sprawie III C 159/17). Ponadto niewątpliwie dobre obyczaje narusza także całkowite i

nieograniczone obciążenie konsumenta ryzykiem zmiany kursu walut (tak Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 04 listopada 2020 roku, w sprawie V ACa 300/20).

Mając powyższe na uwadze, stwierdzić należało, że obciążenie powodów praktycznie nieograniczonym ryzykiem kursowym oraz niepoinformowanie ich o konsekwencjach zawarcia umowy, godziło w ich interesy. Nie było ono przy tym uzasadnione usprawiedliwionymi interesami Banku. Dodatkowo sam mechanizm indeksacji, o czym była mowa wyżej, został przez pozwany Bank skonstruowany w sposób nieuczciwy i rażąco naruszający interesy konsumenta.

Zgodnie natomiast z art. 385² k.c. oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny.

Dodać należy, iż dla oceny danego postanowienia na podstawie art. 385¹ k.c. nie ma żadnego znaczenia sposób wykonywania umowy przez strony. W okolicznościach niniejszej sprawy nie podlegało zatem badaniu i nie miało znaczenia dla rozstrzygnięcia, czy pozwany Bank korzystał z możliwości, wynikających ze spornych postanowień umownych, a więc czy ustalane przez niego kursy walut w Tabeli kursów były zawyżone w stosunku do kursów NBP lub kursów ustalanych przez inne banki. Postanowienie jest niedozwolone, jeśli stwarza dla przedsiębiorcy samą możliwość działania w sposób rażąco naruszający interesy konsumenta. Za rażąco sprzeczne z interesem konsumenta uznać należy już samo skonstruowanie mechanizmu ustalania wartości świadczenia jednostronnie przez Bank, ponieważ mechanizm ten narusza równowagę kontraktową, umożliwiając przedsiębiorcy wpływ na kształtowanie obowiązków umownych konsumenta.

W tym miejscu wskazać również należy, iż wprawdzie po zawarciu Umowy w kwietniu 2009 roku Bank wprowadził do Regulaminu zmiany dotyczące określenia sposobu ustalania kursów walut w Tabeli oraz strony w dniu 23 października 2015 roku zawarły Aneks nr 1 do Umowy, jednakże wprowadzenie tych zmian nie spowodowało sanowania postanowień abuzywnych, zawartych w przedmiotowej Umowie i w Regulaminie. Zgodnie z wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości z dnia 29 kwietnia 2021 roku, wydanym w sprawie C-19/20, sąd krajowy jest zobowiązany do stwierdzenia nieuczciwego charakteru warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, nawet jeśli warunek ten został zmieniony przez te strony w drodze umowy. Wyjątkiem od tej reguły jest sytuacja, kiedy konsument wyraził wolną i świadomą zgodę na zmianę nieuczciwego warunku i na rezygnację z ochrony przed nieuczciwymi postanowieniami umownymi. Natomiast w niniejszej sprawie powodowie takiej zgody nie wyrazili, wręcz przeciwnie – wnosząc pozew, w którym domagali się ustalenia nieważności Umowy kredytowej oraz powoływali się na abuzywność postanowień dotyczących mechanizmu indeksacji – domagali się objęcia ich w/w ochroną.

Kolejno podnieść należy, iż w wyroku z dnia 03 października 2019 roku w sprawie C-260/18, Trybunał Sprawiedliwości wskazał, że po stwierdzeniu nieuczciwego charakteru niektórych warunków umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej i oprocentowanego według stopy procentowej bezpośrednio powiązanej ze stopą międzybankową danej waluty, sąd może przyjąć zgodnie z prawem krajowym, że ta umowa nie może nadal obowiązywać bez takich warunków z tego powodu, że ich usunięcie spowodowałoby zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy. Natomiast w wyroku z dnia 29 kwietnia 2021 roku w sprawie C-19/20 Trybunał Sprawiedliwości wskazał, że skutki stwierdzenia przez sąd istnienia nieuczciwego warunku w umowie, zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, podlegają przepisom prawa krajowego, przy czym kwestia utrzymania się w mocy takiej umowy powinna być oceniana z urzędu przez sąd krajowy zgodnie z obiektywnym podejściem na podstawie tych przepisów.

W ocenie Sądu, w niniejszej sprawie nie ma możliwości zastąpienia abuzywnych postanowień, dotyczących mechanizmu indeksacji, odsyłającego do Tabeli kursów walut obcych, przepisami o charakterze dyspozytywnym.

Wobec powyższego, ustalić należało, czy w tych konkretnych okolicznościach po wyeliminowaniu z Umowy postanowień uznanych za abuzywne i niezastąpieniu ich innymi postanowieniami, Umowa ta może nadal obowiązywać.

W pierwszej kolejności powtórzyć należy, iż opisywane we wcześniejszej części uzasadnienia klauzule indeksacyjne, zawarte w Regulaminie, stanowią element określający główne świadczenie stron umowy o kredyt indeksowany. Wobec tego, stwierdzić należy, iż usunięcie postanowienia określającego główne świadczenia stron, prowadzi do tego, że pomiędzy stronami brak jest zgody na zawarcie umowy. To prowadzi zaś do wniosku, że na skutek stwierdzenia abuzywności wskazanych postanowień umownych, Umowę należy uznać za nieważną.

Kolejno wskazać należy, iż wyeliminowanie z przedmiotowej Umowy postanowień dotyczących indeksacji, odsyłających do Tabeli kursów walut obcych, prowadzi nie tylko do zniesienia mechanizmu indeksacji oraz różnic kursów walutowych, ale również pośrednio do zamknięcia ryzyka kursowego, które jest bezpośrednio związane z indeksacją. Klauzula dotycząca ryzyka wymiany określa główny przedmiot umowy kredytu indeksowanego. Usunięcie tych postanowień z umowy powoduje, że umowa ta nie może nadal obowiązywać bez tych warunków z tego powodu, że ich usunięcie spowodowałoby zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy (por. powołany już wyżej wyrok TSUE w sprawie C-260/18).

Po wyeliminowaniu z umowy o kredyt indeksowany do waluty obcej postanowień dotyczących indeksacji – a więc postanowień wyznaczających naturę tego stosunku zobowiązaniowego – umowę należałoby uznać za nieważną także na podstawie art. 353¹ k.c. jako sprzeczną z naturą zobowiązania. Wyeliminowanie z przedmiotowej Umowy klauzul indeksacyjnych doprowadziłoby bowiem do takiego zniekształcenia tego stosunku zobowiązaniowego, że nie odpowiadałby on już jego naturze, której istotą jest wprowadzenie mechanizmu indeksacji, w oparciu o który następowały przeleczenia kredytu (saldo kredytu, wysokość rat kredytu).

Reasumując – niezależnie od tego, czy przedmiotową Umowę uznać za nieważną jako sprzeczną z art. 353¹ k.c., czy też uznać ją za nieważną z powodu stwierdzenia abuzywności klauzul indeksacyjnych, prowadzącej w konsekwencji do nieważności całej Umowy, rozstrzygnięcie co do żądań powodów byłoby identyczne.

Mając powyższe na uwadze, Sąd uwzględnił żądanie powodów o ustalenie z tym, że – kierując się argumentami, przedstawionymi przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 06 listopada 2015 roku w sprawie II CSK 56/15 – Sąd dokonał jego modyfikacji, zgodnej z art. 189 k.p.c. oraz z art. 321 k.p.c., ustalając nieistnienie pomiędzy stronami postępowania stosunku prawnego, wynikającego z przedmiotowej Umowy o kredyt hipoteczny, orzekając jak w pkt II sentencji wyroku.

W uzasadnieniu powołanego wyżej wyroku Sąd Najwyższy wskazał, iż żądanie stwierdzenia nieważności czynności prawnej należy kwalifikować w drodze jego wykładni jako zmierzające do ustalenia – w myśl art. 189 k.p.c. – nieistnienia stosunku prawnego, który miałby wynikać z tej czynności prawnej, a okoliczności, które są powoływane jako motywacja dla twierdzenia o nieważności lub nieistnieniu czynności prawnej (umowy) - jako jego podstawę faktyczną.

Niewątpliwie głównym celem, jaki powodowie w niniejszej sprawie chcieli osiągnąć, było wyeliminowanie Umowy zawartej z pozwanym Bankiem z obrotu prawnego, a więc doprowadzenie do sytuacji, w której przestaje ona istnieć ze wszystkimi tego konsekwencjami.

Wobec powyższego, dokonanie modyfikacji co do żądania ustalenia – jak w pkt II sentencji wyroku – było zgodne zarówno z art. 189 k.p.c. jak i nie stanowiło wyrokowania co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem lub ponad żądanie (art. 321 § 1 k.p.c.).

W ocenie Sądu, nie były trafne zarzuty strony pozwanej jakoby powodowie nie mieli interesu prawnego w żądaniu ustalenia nieistnienia stosunku prawnego, wynikającego z przedmiotowej Umowy.

Powodowie mają interes prawny w żądaniu ustalenia w rozumieniu art. 189 k.p.c., gdyż samo powództwo o zapłatę nie rozstrzygnie w sposób definitywny istniejącego pomiędzy stronami sporu co do związania ich przedmiotową Umową. Rozstrzygnięcie żądania o zapłatę zakończy bowiem jedynie spór co do zwrotu kwot, które już zostały

zapłacone na podstawie tej Umowy, nie rozstrzygnie zaś co do zasadności lub niezasadności żądań Banku co do niezapłaconych jeszcze rat kredytu. Jedynie zatem ustalenie, czy w istocie strony są związane przedmiotową Umową, w pełny sposób zabezpieczy interes powodów. Rozstrzygnie bowiem kwestię podstawową, tj. czy powodów wiąże z pozwanym Bankiem Umowa o kredyt hipoteczny, czy nie. Usunie zatem niepewność co do tego, czy powodowie nadal są zobowiązani wobec pozwanego Banku do dokonywania spłaty rat kredytu na podstawie tej Umowy. Zapobiegnie więc dalszemu sporowi o roszczenia Banku wynikające z tej Umowy. W ocenie Sądu, ustalenie nieistnienia stosunku prawnego, wynikającego z przedmiotowej Umowy, orzeczeniem Sądu stanowić będzie także podstawę dokonania wzajemnych rozliczeń pomiędzy stronami.

Zważywszy na powyższe, Sąd orzekł jak w pkt II sentencji wyroku.

Wobec ustalenia, że przedmiotowa Umowa jest nieważna, strony powinny zwrócić sobie kwoty świadczone na podstawie tej Umowy.

Zasadne okazało się zatem żądanie powodów zasądzenia od strony pozwanej kwot stanowiących sumę rat kapitałowo – odsetkowych, uiszczonych na podstawie tej Umowy.

Podstawę prawną żądania powodów w powyższym zakresie stanowiły przepisy art. 405 k.c. i art. 410 § 1 i § 2 k.c.

Zgodnie z art. 405 k.c., kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Stosownie do art. 410 § 1 k.c. przepisy artykułów poprzedzających stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego. Przepis art. 410 § 2 k.c. stanowi zaś, że świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

Skoro – jak wyżej ustalono – przedmiotowa Umowa jest nieważna, a więc nie istnieje stosunek zobowiązaniowy, wynikający z tej Umowy, to strony powinny zwrócić sobie kwoty świadczone na jej podstawie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2021 roku, w sprawie III CZP 11/20). Wskazać także należy, iż zgodnie z uchwałą 7 Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 07 maja 2021 roku w sprawie III CZP 6/21 jeżeli bez bezskutecznego postanowienia umowa kredytu nie może wiązać, konsumentowi i kredytodawcy przysługują odrębne roszczenia o zwrot świadczeń pieniężnych spełnionych w wykonaniu tej umowy (art. 410 § 1 w związku z art. 405 k.c.).

Powodowie żądali zasądzenia od strony pozwanej na ich rzecz łącznie kwot 51 055,71 zł oraz 9 955,08 CHF z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Wskazali, iż kwoty te stanowią sumę wpłat dokonanych przez nich na rzecz pozwanego Banku w wykonaniu w/w Umowy z tytułu spłaty rat kapitałowo – odsetkowych oraz prowizji za udzielenie kredytu w okresie od dnia 20 sierpnia 2008 roku do dnia 14 grudnia 2020 roku oraz że wynikają one z zaświadczenia Banku z dnia 15 grudnia 2020 roku. Po zsumowaniu wskazanych w tym zaświadczeniu kwot wpłat dokonanych przez powodów w w/w okresie, okazało się że wynoszą one łącznie 51 055,91 zł oraz 9 955,16 CHF, a więc w rzeczywistości są wyższe odpowiednio o 20 groszy i 8 centymów niż kwoty żądane przez powodów.

Mając powyższe na uwadze, uwzględniając treść art. 321 § 1 k.p.c., zgodnie z którym Sąd nie może wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem, ani zasądzać ponad żądanie, Sąd zasądził od strony pozwanej na rzecz powodów łącznie żądane przez nich kwoty 51 055,71 zł oraz 9 955,08 CHF.

O odsetkach ustawowych za opóźnienie Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c., zgodnie z którym jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Zgodnie z art. 455 k.c. jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. W niniejszej sprawie powodowie przed wniesieniem pozwu w reklamacji z dnia 12 listopada 2020 roku wezwali stronę pozwaną

do zapłaty kwot wpłaconych na podstawie kwestionowanej Umowy w terminie 7 dni od dnia doręczenia tego pisma. Strona pozwana na wezwanie to odpowiedziała pismem z dnia 18 listopada 2020 roku, a więc w tym dniu najpóźniej odebrała reklamację z wezwaniem do zapłaty. Wobec tego, uznać należało, iż powodom należą się odsetki ustawowe za opóźnienie zgodnie z żądaniem pozwu od dnia wniesienia pozwu, tj. od 05 marca 2020 roku, do dnia zapłaty.

Mając powyższe na uwadze, Sąd orzekł jak w pkt I sentencji wyroku.

Skoro roszczenia główne powodów zostały uwzględnione w całości, to Sąd w ogóle nie orzekał o roszczeniach ewentualnych.

Wobec uwzględnienia roszczeń powodów w całości zbędne stało się także odnoszenie do zarzutów powodów dotyczących naruszenia przez stronę pozwaną przepisów ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 roku o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (t.j. Dz.U. z 2007 roku, poz. 2070 z późn.zm.). Dodać przy tym należy, iż powodowie nie zgłosili żadnego z roszczeń – wymienionych w art. 12 tej ustawy – przysługujących konsumentowi przeciwko przedsiębiorcy dokonującemu nieuczciwej praktyki rynkowej.

Na zakończenie wskazać należy, iż Sąd nie podzielił zarzutu strony pozwanej dotyczącego przedawnienia roszczenia powodów. Przy czym wobec braku uzasadnienia tego zarzutu przez stronę pozwaną, nie sposób stwierdzić, czy strona pozwana kwestionowała długość terminu przedawnienia, czy początek biegu tego terminu. Odnośnie pierwszej kwestii wskazać należy, iż zgodnie z wyrokiem TSUE z dnia 10 czerwca 2021 roku w połączonych sprawach C-776/19 do C-782/19 nie ulega przedawnieniu roszczenie konsumenta o stwierdzenie nieuczciwego charakteru warunku znajdującego się w umowie zawartej między przedsiębiorcą a tym konsumentem. Odnośnie zaś roszczenia powodów o zapłatę, wskazać należy, iż nie można uznać go za świadczenie okresowe, a więc nie jest przewidziany dla niego 3 – letni termin przedawnienia. Co do kwestii początku biegu terminu przedawnienia, to – mając na uwadze m.in. wyrok TSUE z dnia 22 kwietnia 2021 roku w sprawie C-485/19 – uznać należało, iż termin przedawnienia roszczenia powodów o zwrot kwot wpłaconych na podstawie umowy, która zawiera abuzywne postanowienia, a więc o zwrot świadczenia nienależnego, zaczął biec dla nich nie od chwili dokonania poszczególnych spłat rat kredytu, lecz od chwili, kiedy powodowie uświadomili sobie istnienie w umowie nieuczciwych postanowień umownych. W niniejszej sprawie powodowie wnieśli do strony pozwanej Reklamację z dnia 12 listopada 2020 roku, ponieważ wcześniej w sierpniu 2020 roku konsultowali treść przedmiotowej Umowy z adwokatem, a więc wtedy uświadomili sobie, że umowa ta może zawierać postanowienia niedozwolone. Skoro zatem pozew w niniejszej sprawie został wniesiony w marcu 2021 roku, to stwierdzić należało, iż roszczenie powodów o zwrot kwot, wpłaconych przez nich stronie pozwanej, nie przedawniło się.

Sąd nie uwzględnił także poniesionego przez stronę pozwaną zarzut zatrzymania.

Zgodnie z art. 496 k.c. jeżeli wskutek odstąpienia od umowy strony mają dokonać zwrotu świadczeń wzajemnych, każdej z nich przysługuje prawo zatrzymania, dopóki druga strona nie zaoferuje zwrotu otrzymanego świadczenia albo nie zabezpieczy roszczenia o zwrot. Stosownie do art. 497 k.c. przepis artykułu poprzedzającego stosuje się odpowiednio w razie rozwiązania lub nieważności umowy wzajemnej.

Po pierwsze – zauważyć należy, iż strona pozwana nie złożyła bezpośrednio powodom oświadczenia o skorzystaniu z prawa zatrzymania, zaś pełnomocnik powodów nie posiadał pełnomocnictwa przyjmowania w ich imieniu oświadczeń materialnoprawnych (k. 49). Po drugie – pełnomocnik strony pozwanej posiadał jedynie umocowanie w granicach art. 91 k.p.c. (k. 201), nie obejmowało ono upoważnienia do składania w imieniu strony pozwanej oświadczeń materialnoprawnych (por. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 13 stycznia 2020 roku, w sprawie I ACa 1205/18). Pełnomocnik strony pozwanej nie mógł więc skutecznie złożyć ani powodom ani ich pełnomocnikowi oświadczenia o skorzystaniu przez stronę pozwaną z prawa zatrzymania. Wobec tego, kwestie dotyczące merytorycznej zasadności tego zarzutu, w ogóle nie podlegały analizie, skoro strona pozwana nie złożyła powodom skutecznie oświadczenia o skorzystaniu z prawa zatrzymania.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. Na kwotę 6 434 zł – zasądzoną od przegrywającej sprawę strony pozwanej łącznie na rzecz powodów – składały się: opłata sądowa od pozwu w wysokości 1 000 zł, wynagrodzenie pełnomocnika procesowego powodów, będącego adwokatem, w wysokości 5 400 zł (zgodnie z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie, t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.), opłaty skarbowe od pełnomocnictwa w wysokości 34 zł. Na podstawie art. 98 § 1¹ k.p.c. od zasądzonych kosztów procesu Sąd zasądził również odsetki ustawowe za opóźnienie, liczone od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty (pkt III sentencji wyroku).

Mając powyższe na uwadze, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.

ZARZĄDZENIE

(...)

(...)